

nová BOTANIKA

Jarní vábení ladoněk

Čím se brání rostliny?

Ostře sledované granátové jablko

Léčivé účinky pivoněk

Co s rezistentními pleveli?

Jarní vábení ladoněk

Ladoňky patří mezi první krásy jara spolu s bledulemi, sněženkami či talovíny. I když příroda ještě vypadá, že hluboce spí, v lužních lesích již vykvétají ladoňky a svými drobnými květy upozorňují, že jaro se blíží. Pojďme si představit některé z druhů ladoněk rostoucích u nás.

Botanické zajímavosti Českého lesa

Uvádí se, že Český les je botanicky nepříliš bohaté území, nicméně i zde můžete najít řadu rostlinných klenotů a vychutnat si plně jeho návštěvu. Přijměte pozvání a navštivte s námi nejhodnotnější partii oblasti, přírodní rezervace Farské bažiny, Podkovák či Dianu.

Ostře sledované granátové jablko. 1. díl. Obsahové látky

Určitě znáte granátové jablko. Rostlina plodící granátová jablka je marhaník granátový čili granátovník. Je hojně pěstován ve Středomoří a v současné době jsou jeho plody poměrně dostupné i u nás. Věděli jste ale, že kromě osvěžení granátové jablko oplývá mnoha látkami s léčivými účinky? Co ukázaly nejnovější výzkumy a proč ho zařadit do svého jídelníčku, zjistíte v dalším díle našeho seriálu o superpotravinách.

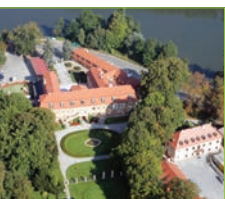
Botanická exkurze do miocenních lesů střední Evropy

V dalším dílu seriálu Cesta do pravěku budeme tentokrát putovat lesy a jejich podrostem, jejichž zkameněliny se jen vzácně najdou v uloženinách úzce spojených s hnědouhelnými sloji. Najdeme zde kapradiny, které se vzhledem příliš neliší od našich dnešních druhů, ale také cykasovité rostliny, které se již na našem území nevyskytují a setkáme se s nimi v tropech či subtropích. Jednou z novinek paleobotanického výzkumu je rozpoznání třetihorní reevesie Hurníkovy z čeledi slézovitých, kterou vám také představíme.

Čím se brání rostliny?

Sekundární metabolity patří do skupiny rostlinných látek, které mají za úkol chránit rostliny proti patogenům a škůdcům. Každý rostlinný druh si v průběhu evoluce a koevoluce vytvořil svoji vlastní strategii přežití, resp. ochrany proti biotickým a abiotickým stresům, kterým rostliny musely čelit po miliony let. Pojďme se podívat, jak lze rostlinnou ochranu využít v boji proti škůdcům kulturních rostlin, a to bez umělých chemikálií a pesticidů.

Zámecký park ve Štíříně

Štířínský park je známý svou sbírkou pěnišníků, které jsou zde zastoupeny neuvěřitelnými 1300 keři ve 150 kultivarech. V parku však objevíte celou řadu dalších druhů, především listnatých dřevin a jehličnanů. Vydejte se s námi na procházku a kochejte se krásou zootletých dubů či 150leté borovice vejmutovky. Objevte úctyhodný jinan dvoulaločný a metasekvoj čínskou či křehkovětec žlutý.

Kačenka česká – pěkná jedlá jarní houba

Rádi chodíte do lesa na houby? Vydejte se s námi poznat velmi chutný jarní druh elegantní houby nazvaný poeticky kačenka s vlasteneckým přívlastkem česká. Plodnice kačenky vyrůstají hlavně na jaře od března do června. A víte, že prodávací hub na pražských trzích ji rozeznávali v samostatném rodě dříve, než odborníci mykologové?

Pivoňky a jejich léčivé účinky

Oblíbené, často pěstované pivoňky mají i významné léčivé účinky. Odedávna se používají v tradiční čínské medicíně (pod názvem Baishao) i v dalších asijských zemích k léčbě mnoha onemocnění. Současná medicína nyní objevuje jejich léčebný potenciál. Nejperspektivnější jsou především jejich účinky na nervový a imunitní systém.

Jemná vůně jara a léta. Fialka a levandule

V tomto díle seriálu se zaměříme na vůně z opačného pólu, než byly těžké vůně skořice a hřebíčku. Představíme vám lehké jarní či letní vůně fialek a levandule, tedy vůně spíše sladší a lehčí. Fialka, to není jen violka vonná, ale také další zajímavé druhy, které můžete v naší přírodě potkat. Podobně levandule lékařská má řadu „sestříček“, které se rovněž zpracovávají do vonných kompozic. A čím se liší, to vám povíme právě v tomto pokračování seriálu.

30

Exotické rostliny východní Asie. 2. díl

Některé exotické, u nás dosud neznámé rostliny východní Asie se daří pěstovat také v našich podmínkách. Ve druhém díle našeho seriálu vám představíme druhy, jejichž úspěšné zavedení do kultury umožnilo přesnou determinaci nebo odhalilo dosud zřejmě neznámou rostlinu. Ukážeme si, za jakých podmínek je možné je u nás úspěšně pěstovat.

33

Co s rezistentními pleveli?

Plevel, tedy nežádoucí druhy v našich zahradách či polních kulturách. Jejich regulace zahrnuje více způsobů, nejvíce se v současnosti používají herbicidy. S jejich nadměrným používáním se však objevil problém se vznikem rezistence plevelů k těmto látkám. Například v České republice bylo zjištěno již 14 rezistentních plevelných druhů a řada dalších, u kterých je na rezistenci vůči herbicidům podezření. Jak tento problém vyřešit, vám prozradíme v tomto článku.

37

Ostře sledované granátové jablko. 2. díl. Léčivé účinky

Víte, že konzumace granátového jablka může být vhodná jako prevence proti takzvaným civilizačním chorobám? Pomáhá regulovat vysoký krevní tlak a cholesterol, hyperglykemii, zánětlivá střevní onemocnění či obezitu. Léčivé účinky granátového jablka jsou stále pod drobnohledem vědců a zdá se, že má daleko větší potenciál i pro významné neuroprotektivní účinky, které by mohly potenciálně přispět k léčbě Alzheimerovy nemoci.

40

Za lišejníky Bečovské botanické zahrady

Poznáte lišejníky? Určitě ano, ale možná byste se rádi orientovali v družích obývajících různé biotopy, jako třeba epifytické lišejníky rostoucí na kůře stromů, terestrické druhy rostoucí na zemi či lišejníky porůstající kamenný povrch (saxikolní druhy). V Bečovské botanické zahradě pro vás připravili speciální expozici, ve které se můžete s typickými zástupci seznámit.

43

nová **BOTANIKA**

NOVÁ BOTANIKA. Váš průvodce světem rostlin
Vydává: Botanica Nova, z. s., IČ: 06869271
e-mail: redakce@novabotanika.eu, www.novabotanika.eu
e-shop: www.mujsvetrostlin.eu

**BOTANICA
NOVA, z.s.**

ISSN 2570-9917 (Print)
ISSN 2570-9925 (On-line)
Evidenční číslo Ministerstva kultury ČR E 23184

Ročník 2, číslo 2019/1 vychází 30. 5. 2019
Časopis vychází dvakrát ročně, 30. května a 15. listopadu.

Šéfredaktorka: RNDr. Lenka Závěská Drábková, Ph.D.
e-mail: lenka.zaveska.drabkova@gmail.com

Redakční rada:
doc. RNDr. David Honys, Ph.D. (Ústav experimentální botaniky AV ČR, v. v. i.)
Mgr. Zdeňka Navrátilová (Botanica Nova, z. s., a Přírodovědecká fakulta
Univerzity Karlovy)
Mgr. Pavel Vítámvás, Ph.D. (Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.)
RNDr. Lenka Závěská Drábková, Ph.D.
(Botanica Nova, z. s., a Ústav experimentální botaniky AV ČR, v. v. i.)
RNDr. Luděk Závěský, Ph.D. (Botanica Nova, z. s., a Ústav biologie a lékařské
genetiky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a VFN)

Grafické zpracování: Markéta Heins, marketaheins@gmail.com
Tisk: LABEL, spol. s r. o., Kutná Hora

Objednávky předplatného: predplatne@novabotanika.eu, objednavky@mujsvetrostlin.eu. Rozšiřuje: První novinová společnost, a. s. (PNS, a. s.)

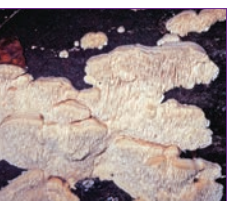
Realizaci projektu podporují:
Nadace Český literární fond
Středočeský kraj

Středočeský kraj

nadace
clf

Všechny příspěvky procházejí recenzním řízením a jazykovou korekturou.
Vydavatel nenese odpovědnost za názory autorů.

© Nová Botanika, Botanica Nova, z. s. Všechna práva vyhrazena.

Průhonický park z pohledu mykologa – 10. díl

V tomto seriálu vám systematicky představujeme tajemný svět hub, jejichž velké množství je právě mezi chorošovitými. Tentokrát se zaměříme na parazitické houby, které mají v koloběhu přeměny látek v přírodě svou významnou roli především jako rozkladači dřeva. Představíme vám druhy s tajemnými názvy, jako je pórnatka, pórnatice či ostropórka, bělochoroš, ostnatec či hnědák. Tipnete si, podle čeho dostaly tyto houby své jméno?

46

Rostliny ve skle

Ochrana a reprodukce genofondu lesních dřevin je velmi důležitá pro trvale udržitelné lesní hospodářství. Chcete vědět, v čem spočívá princip metody *in vitro* organogeneze u listnatých druhů dřevin? Dozvíte se, jak se zachovává genofond břízy trpasličí, třešně ptačí, jabloně lesní, hrušně polničky, topolů či vrb i kolik genových základů zahrnuje Národní program ochrany a reprodukce genofondu lesních dřevin v České republice.

49

„Neviditelní“ kosmonauti. Sinice a řasy. 3. díl. Arthrospira (Spirulina)

V minulém díle seriálu jsme na orbitě pozorovali některé sinice a řasy a představili vám rozdíl mezi experimenty astrobiologie a kosmické biologie. Nyní se zaměříme na známou sinici *Arthrospira* (možná ji znáte pod jménem *Spirulina*), která se v současné době stala složkou mnoha potravinových doplňků i u nás. Zajímavé je, že v Africe či Střední Americe byla využívána již v dávné minulosti.

51

Mikroskopické houby našich obilovin

Obiloviny tvoří značnou část našeho jídelníčku. Co snižuje kvalitu zrna a ohrožuje výnos na poli, ale i při skladování? Jsou to mikroskopické vláknité houby a sekundární metabolity, které produkují. Výzkumníci zjistili, jak se jim bránit, ale nic není tak jednoduché, jak se na první pohled zdá...

54

Květy včelám milé

Máte rádi med? Pojďte se s námi podívat, které rostliny mají včely rády a jsou proto nazývány medonosné. Ukážeme si jednotlivé druhy v průběhu roku, tak jak postupně rozkvétají a nabízejí včelám své pochutiny. A odpovíme vám i na otázku, kdo vlastně objevil, že právě sběr nektaru a pylu umožňuje pohlavní rozmnožování rostlin. Napovíme vám, že Charles Darwin to sice nebyl, ale jako první uznal, že má tajemný objevitel pravdu.

57

Váš průvodce světem rostlin přímo do vaší poštovní schránky

Přidejte se k našim pravidelným čtenářům a užívejte si pohody předplatného!

Náš e-shop MujSvetRostlin.eu – nejvhodnější objednání předplatného časopisu Nová Botanika.

TIŠTĚNÁ VERZE

- **Roční PŘEDPLATNÉ:** 2 pravidelná čísla + elektronická verze jako bonus na CD cena 299,- Kč
- **Dvouleté PŘEDPLATNÉ:** 4 pravidelná čísla + elektronická verze jako bonus na CD a 3 e-čísla pro vaše přátele cena 570,- Kč
- S předplatným získáváte **poštovné a balné zdarma**, nemusíte časopis hledat na stáncích, a také získáváte elektronický archiv časopisu.

Objednávku můžete také zaslat na:

objednavky@mujsvetrostlin.eu, předplatne@novabotanika.eu

či využít našich FB stránek

www.facebook.com/CasopisNovaBotanika/

Pro další informace navštivte také naše webové stránky

www.novabotanika.eu, www.mujsvetrostlin.eu.

Chcete darovat předplatné někomu ze svých blízkých?

Objednejte si dárkový certifikát Nové Botaniky na roční nebo dvouleté předplatné a potěšte další milovníky rostlin unikátním časopisem.

Vážení a milí čtenáři,

vítám vás ve druhém ročníku časopisu Nová Botanika. V době psaní tohoto editoria jaro září všemi barvami, ale jedna barva nám učarovala nejvíce – blankytně modrá. I to je jeden z důvodů, proč jsme se tentokrát zaměřili na krásu jarních cibulovin s touto barvou květu, tedy ladoňek. Které ladoňky u nás najdeme v přírodě a které spíše na zahrádkách a v parcích? To se dozvíte v rubrice nazvané Botanický zápisník. Ačkoli to tak na první pohled možná nevypadá, Český les je oblastí s mnoha zajímavými lokalitami a rostlinami. Poznejte je s námi. V seriálu o superpotravinách se tentokrát zaměříme na granátové jablko. Je to jen osvěžující ovoce, nebo něco víc? Pivoňky jsou známy spíše jako okrasné zahradní rostliny pro své krásné květy. Jak je to ale s jejich léčivými účinky? U zahradních rostlin zůstaneme a pozveme vás do výjimečného parku, který v dnešní době proslavil golf, ale i jeden známý zámecký zahradník. Ano, řeč je o Štiříně a Václavu Větvíčkově. Znáte lišejníky? V botanické zahradě v Bečově nad Teplou můžete řadu z nich poznat v unikátní nové expozici. Rostliny jsou zajímavé i svými sekundárními metabolity, které mají za úkol je chránit proti patogenům a škůdcům. Ukážeme vám, jak lze rostlinnou obranu využít v boji proti škůdcům kulturních rostlin, a to bez umělých chemikálií a pesticidů. Dozvíte se také, co s rezistentními plevely, kterých již bylo v České republice zjištěno čtrnáct. Dále zjistíte, jak probíhá ochrana a reprodukce genofundu našich lesních dřevin. Také vás pozveme na botanickou exkurzi proti proudu času, a to do miocenních lesů střední Evropy v pokračování naší cesty do pravěku. V seriálu Rostliny a jejich vztahy se zaměřujeme na rostliny v jejich pestré síti vztahů s dalšími organismy, tentokrát s jejich opylovači včelami. Nezapomínáme ani na houby, které tradičně v našem časopise zařazujeme v seriálu Tajemství světa hub. Představíme vám jarní houbu s poetickým jménem kačenka česká a ukážeme vám, které druhy se skrývají za tajemnými názvy, jako je pórnatka, pórnatice či ostropórka, bělochoroš, ostnatec či hnědáček. Tipnete si, podle čeho dostaly tyto houby své jméno? A abych nezapomněla, opět zamíříme na oběžnou dráhu. Co třeba vzít s sebou sinice?

Dovolte mi ještě vás upozornit na jedno aktuální botanické výročí naší vlasti. Letos totiž uplynulo 200 let od vydání souborného díla české květeny Flora Čechica Janem Svatoplukem

a Karlem Bořivojem Preslem. Od té doby tento úctyhodný počín byl schopen zopakovat jen František Polívka ve své Názorné květeně země koruny české (1900–1904) a prof. Josef Dostál nejprve v Květeně ČSR (1948–1950) a poté v Nové květeně ČSSR (vyšla 1989), neboť dílo Květena Č(S)R, vydávané od roku 1988, stále zůstává v nedokončeném fragmentu.

Právě ve Flora Čechica udělali bratři Preslové první na svou dobu velmi revoluční počín, neboť pro jména rostlin ve flóře uvedení (a je jich 522 rodů a 1498 druhů kvetoucích rostlin) zvolili dvojslovné pojmenování, čímž vytyčili budoucí cestu českého názvosloví zcela v duchu latinského dvojslovného pojmenování Carla Linného. Česká binomická nomenklatura byla a je ve světě stále unikátní, neboť mnohé jazyky jsou velmi zjednodušené a neumožňují jednoznačné odlišení druhů, jako příklad uveďme anglický výraz „black bird“, tedy černý pták, pro kosa černého. Jak vidíte, problém zůstává, neboť černých ptáků je celá řada.

Bratři Preslové určili každému rostlinnému rodu i druhu české pojmenování. Jména pocházejí nejen ze staré češtiny, ale také z lidových pojmenování dalších jazyků, jmenujme polštinu, ruštinu, ilyrštinu či němčinu, ale také z řečtiny či přímo z latiny. Například jména sněženka, bleďule, protěž či dymnivka byla poprvé zveřejněna právě ve Flora Čechica roku 1819. Pro zajímavost dodejme, že jména kozíbrada, hadímord či kuřínoha, jak je známe v jednoslovné verzi, vytvořili Jan s Karlem kvůli striktnímu dodržování jednoslovného pojmenování rodů.

Některá jména se ujala, jiná nikoli, ale těch bylo rozhodně méně. Zkuste si tipnout, jaké rostliny se skrývají pod těmito jmény. Jasnota bílá, marhaník obecný, violka trojice, sisa přeskvělá, lawandule chocholatá, pivoňka lékařská, prsták obecný či hauby. Poradíme vám, že některé uvedené druhy jsou zmíněny v tomto čísle Nové Botaniky a zbyde vám prvosenka, hluchavka a palma datlová. Které to jsou? A věděli jste, že pojmenování květeny vymysleli taktéž bratři Preslové?

Doufáme, že při čtení třetího čísla Nové Botaniky naleznete hodně zajímavého i poučného.

Příjemné čtení za celý tým časopisu Nová Botanika vám přeje

Lenka Záveská Drábková
šéfredaktorka časopisu Nová Botanika

1

Hrozen květů ladoňky vídeňské (*Scilla vindobonensis*)

JARNÍ VÁBENÍ LADONĚK

Jaro má mnoho barev, tvarů a vůní. Ladoňky patří mezi první posly jara, přinášející blankytnou modř ke sněhově bílé barvě sněženek a bledulí v době, kdy se příroda teprve začíná probouzet, a ještě před tím, než nastane to pravé jarní barevné hýření. Přenesme se nyní do časného březnového a dubnového jara a povězme si, které okouzující rostliny se skrývají pod jmény ladoňka, ladoníčka, blankytka, puškinie či modřenka.

Ladoňky jsou vytrvalé cibuloviny patřící do čeledi chřestovitých (Asparagaceae) a v České republice se můžeme setkat hned se čtyřmi hlavními druhy (celkem je jich 15), některé jsou původní v naší přírodě, jiné vídáme často pěstované (*Scilla luciliae*). Mezi naše původní druhy patří ladoňka vídeňská (*Scilla vindobonensis*), l. karpatská (*S. kladni*) a l. dvoulistá (*S. bifolia*), která má u nás ještě čtyři poddruhy (jsou to *bifolia*, *buekkensis*, *spetana* a *rara*).

Ještě poznamenejme, že údaje na internetových stránkách nebývají vždy správné a je dobré si je ověřovat v literatuře, neboť ladoňka vídeňská nepatří do komplexu ladoňky dvoulisté, nýbrž se jedná o samostatný druh (neboli v citované literatuře citovaná informace není).

Drobná ladoňka vídeňská (Obr. 1–3) potěší při toulkách předjarní přírodou především v Poohří a Českém středohoří, na Moravě pak podél Dyje a v jižní části Bílých Karpat. Vyskytuje se ve vlhkých listnatých lesích a křovinách, v údolních nivách potoků a řek (o těchto biotopech viz Nová Botanika 2018/1). Celkově se vyskytuje ve střední a jihovýchodní Evropě, od Německa až po Srbsko a Albánii.

2

Ladoňka vídeňská (*Scilla vindobonensis*) je vytrvalá cibulovitá rostlina s dvěma přizemními listy a červenohnědým květním stvolem. Poupata jsou nazelenalá a květy modré.

3

Ladoňka vídeňská (*Scilla vindobonensis*) má květenství tvořené hroznem 1–15 květů.

Ladoňka karpatská je karpatským endemitem vyskytujícím se u nás pouze na Moravě podél řeky Bečvy. Ladoňka dvoulistá je evropským druhem rostoucím od Španělska na jih až po Sicílii a na východ po Rumunsko a Bulharsko. Je to velmi proměnlivý druh, který se liší v rámci jednotlivých populací. Pravou ladoňku dvoulistou najdeme zejména v Polábí či v údolích Jihlavy

4

Ladoňka velkokvětá (*Scilla luciliae*) je u nás velmi hojně pěstovaný druh, který se často zaměňuje za ladoňku zářící (*Scilla forbesii*), která patří do stejného souborného druhu (neboli agregátu). Na obrázku vidíte typický květ bez bílého, jakoby zářivého středu květu.

JAK SE LIŠÍ ROD LADOŇKA OD LADONIČKY?

V současné době rozlišujeme v rámci rodu *Scilla* dvě sekce, *Scilla* a *Chionodoxa*, které odpovídají dřívějšímu rodovému rozdělení na ladoňky (*Scilla*) a ladoničky (*Chionodoxa*). Rozdělení na dva rody bylo založeno na odlišnosti ve stavbě okvětí, ladoňky mají okvětní lístky téměř až k bázi volné, ale ladoničky srostlé. Všechny ostatní taxonomické znaky jsou pro obě shodné, což je na vyčlenění do samostatného rodu podle nového pojetí málo. Pro začlenění do jednoho rodu také svědčí časté křížení mezi druhy rodu *Scilla* a okruhu *S. luciliae*, a to nejen při společném pěstování v botanických zahradách, ale také v přirozených smíšených populacích v Malé Asii. U našich domácích druhů nebylo mezidruhovému křížení zjištěno.

nebo Korytné. Ladoňka dvoulistá chlumní roste na jihovýchodní Moravě, ladoňku dvoulistou Spetovu najdeme na jižní Moravě. Ladoňka dvoulistá vzácná (*rarum* = latinsky vzácný) roste jen na jedné lokalitě na Znojemsku.

V našich zahradách či parcích se však častěji potkáte s druhy patřícími do okruhu ladoňky velkokvěté či také ladoničky velkokvěté (*Scilla luciliae* agg., *Chionodoxa luciliae*). Do tohoto souborného druhu se zařazují tři druhy, z nichž dva jsou si velmi podobné a často se zaměňují. Ladoňka velkokvětá (*Scilla luciliae*; **Obr. 4**) má hrozny květů tvořené 1–4 květy na vzpřímených stopkách a květy mají uvnitř bělavě modrou barvu (správně bychom měli říci spodní část okvětních lístků). Oproti tomu květy ladoňky zářící (*Scilla forbesii*; **Obr. 5, 6**) opravdu uvnitř modrého květu září bíle (tedy dolní světlá část okvětních cípů je ostře

5

Ladoňka zářící (*Scilla forbesii*). Na první pohled je jednoznačně druhové epiteton, tedy zářící. Vidíte, jak bílá zář v modrofialové? Ladoňka velkokvětá má hrozny chudší, jen s 1–4 květy. Zato se uvádí, že květy jsou větší než u l. zářící.

6

Květy ladoňky zářící (*Scilla forbesii*) jsou uspořádány do bohatších hroznů s 1–15 květy.

ohraničená a bílá) a hrozny má bohatší, složené z 1–10 květů na stopkách vzpřímených či do strany skloněných. Třetím druhem je ladoňka tmavomodrá (*Scilla sardensis*) s květy tmavě fialovými až azurově modrými.

7

Ladoňka sibiřská či blankytka sibiřská (*Orthocallis siberica*) patří do samostatného rodu, takže bychom i v českém názvosloví měli používat unikátní pojmenování blankytka. Blankytná modř jejích květů je v rostlinné říši poměrně unikátní.

Dalším rodem podobným ladoňkám je blankytka (*Orthocallis*). Nejčastěji se setkáme s blankytkou sibiřskou (nazývanou také ladoňka sibiřská, *Orthocallis siberica*; Obr. 7). Blankytky mají na rozdíl od ladoňek po odkvětu opadavé okvěti a další drobnější rozdíly (delší čnělky či zelenavý semeník – ladoňky mají modrofialový či bílý semeník). Rod blankytka zahrnuje kolem 15 druhů. Oblast původního rozšíření blankytky sibiřské je poměrně široká, od střední a jižní části evropského Ruska a Ukrajiny po oblast Kavkazu a Malou Asii. Do Evropy byla blankytka sibiřská přivezena již koncem 18. století a jako okrasná rostlina se rozšířila do evropských zahrad a parků. Pěstování z našeho území je doloženo z druhé poloviny 20. století.

Mezi často pěstované podobné rostliny patří také puškinie ladoňkovitá (či modřenka ladoňkovitá, *Puschkinia scilloides*; Obr. 8), která má okvětní lístky z 1/3 srostlé a v této okvětní trubce i srostlé nitky tyčinek, které tvoří tzv. pakorunku. Také puškinie pocházejí z Přední Asie a Kavkazu.

8

Puškinii ladoňkovitou (*Puschkinia scilloides*) také často najdete v našich zahradách a parcích; pokud ji objevíte v českém krasu, vězte, že je zde vysazená.

Autorka:
RNDr. Lenka Závěská Drábková, Ph.D. (Botanica Nova, z. s., a Laboratoř biologie pylu, Ústav experimentální botaniky AV ČR; lenka.zaveska.drabkova@gmail.com)

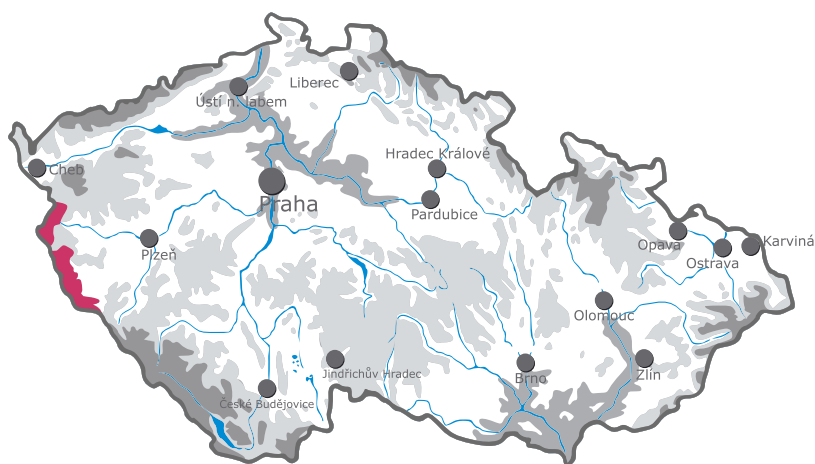
Foto: (1–8) Luděk Závěský

Trávníček B. et al. (2010): Squills (*Scilla* s.l., Hyacinthaceae) in the flora of the Czech Republic, with taxonomical notes on Central-European squill populations. Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae, 94: 157–205.

BOTANICKÉ ZAJÍMAVOSTI ČESKÉHO LESA

Víte, že oblast Českého lesa je jedna z nejzalesněnějších v naší zemi? Nalezneme zde blatkové bory, rašeliníkové smrčiny i zamokřené slatininné louky. Představíme vám nejceněnější oblasti a nejzajímavější druhy, které můžete na svých toulkách přírodou objevovat i vy.

Český les je doposud veřejnosti poměrně málo známé hraniční pohoří (**Obr. 1**). Tvoří přirozenou hranici oddělující českou kotlinu od sousedního Bavorska. Na severu se náhle zdvihá z chebské pánve a na jihu plynule navazuje na Šumavu. Jeho větší část se nachází v Německu, kde nese název Hornofalcký les. Prakticky celé území Českého lesa bylo v 2. polovině 20. století součástí železné opony a pro běžného člověka nepřístupné. Převažující německé obyvatelstvo bylo odsunuto a vesnice zbourány. V roce 2005 byla domažlická a tachovská část Českého lesa vyhlášena za chráněnou krajinnou oblast. Území je cenné především díky jedinečné krajině s četnými pozůstatky historické lidské činnosti.

Přírodní rezervace Farské bažiny

1

Český les je jedno z našich nejzápadnějších pohoří. Chráněná krajinná oblast zde byla vyhlášena až v roce 2005 na celkové rozloze 473 km².

Z botanického hlediska se jedná o nepříliš bohaté pohoří, což je způsobeno převažujícími chudými silikátovými horninami. Převládají různé ruly a pararuly, které jsou v rozvadovské části doplněny žulou.

Český les je území s vysokou lesnatostí (cca 85%), přirozená lesní společenstva však byla z velké části nahrazena kulturními smrčinami. Ostrůvky původní přírody tvoří v tachovské části několik vrchovištních rašeliníšť. **Velmi hodnotné jsou zejména blatkové bory** s charakteristickou vrchovištní květenou, jako je suchopýr pochvatý, šicha černá, kyhanka sivolistá, vlochně bahenní a klikva bahenní. Nejrozsáhlejší a nejzachovalejší vrchoviště se nachází v **přírodní rezervaci Farské bažiny**, kde se vyskytuje i silná populace **rojovníku bahenního** (**Obr. 2, 3**). Dobře dostupnou lokalitou je **přírodní rezervace Podkovák**, která je zpřístupněna naučnou stezkou s povalovým chodníkem.

Četné mokřadní lesy se historicky nacházely v Kateřinské kotlině, která tvoří rozsáhlou sníženinu ve střední části Českého lesa mezi obcemi Železná a Rozvadov. Celá oblast však byla v minulosti silně ovlivněna nevhodnými melioracemi v rámci získání půdy pro náhradní rekultivace. Meandrující toky byly